Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisu EOAK/6870/2019

- Uuden lain myötä tulleet muutokset

Hallintovaliokunta 15.4.2021

Lakiasiainjohtaja Ilkka Koponen
Ilkka.koponen@senaatti.fi

Olennaisimmat uudistukset lainsäädännössä liikelaitoksen näkökulmasta

1. Puolustuskiinteistöt –tytärliikelaitoksen perustaminen ja uusi konserninrakenne

2. Markkinoille tapahtuvan myynnin määrittely ja asiakaspiiri-käsitteen uudistaminen

3. Palvelusopimuksia koskevat muutokset (mm. vuokrasopimukset)

4. Virkavastuuta koskeva sääntely

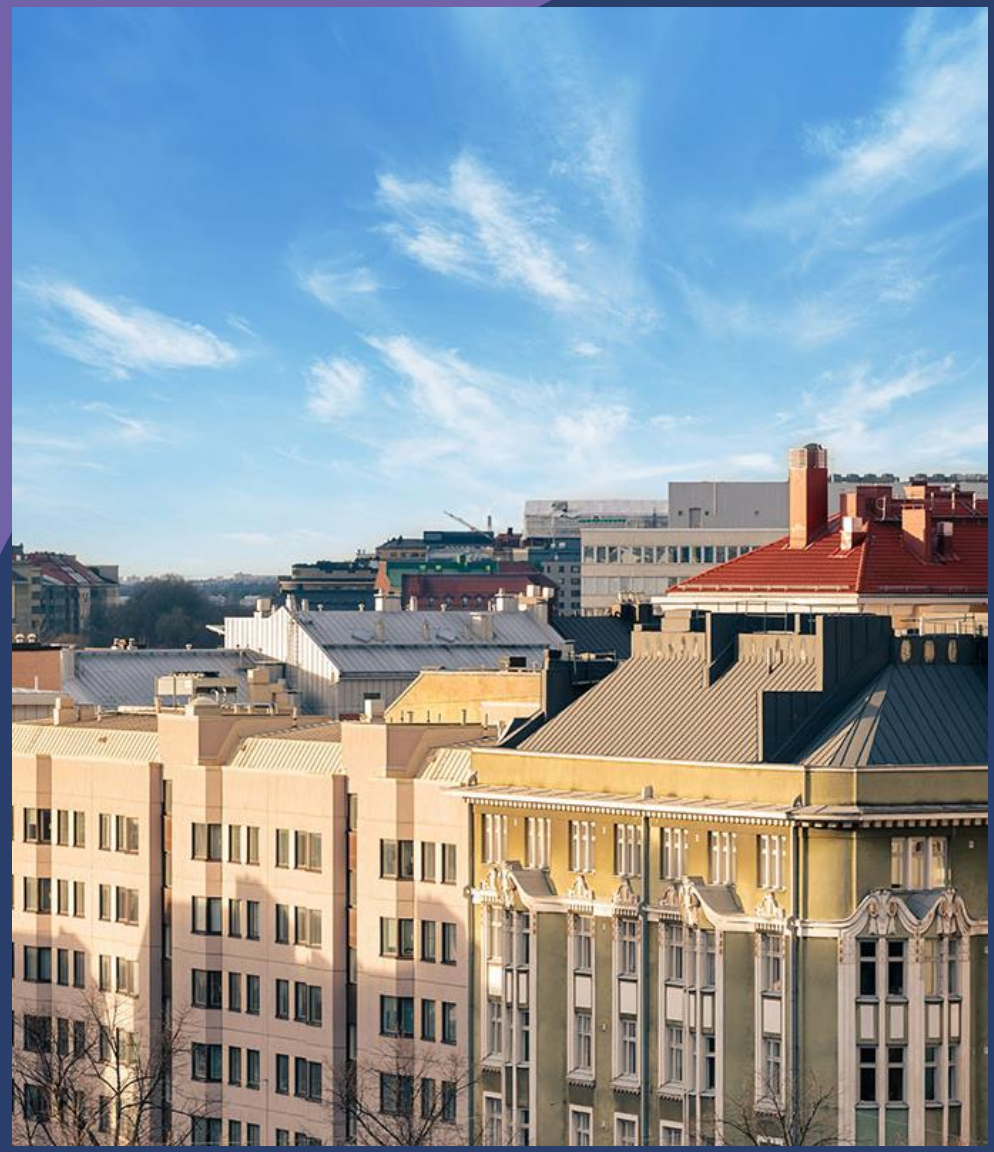

1. Puolustuskiinteistöt ja tytärliikelaitosrakenne

- Rakennuslaitoksen toiminta on päättynyt ja yhdistynyt liiketoiminta on kahdessa liikelaitoskokonaisuudessa
- Liikelaitoksille muodostunut toimintaa tukevat yhteiset palvelut
- Ohjaus kahden ministeriön toimesta laissa määritellysti
  - VM:n hallinnonalalla ja yleisessä ohjauksessa
  - PLM ohjaa Puolustuskiinteistöjä PV:n palvelutuotannon osalta
- Hyvä hallintotapa (CG) määritetty konsernirakenteelle
  - mm. hallinnointikoodi, johtamisjärjestelmä, hallitusten työjärjestykset

Eduskunnan ohjaus momentti 28.20.88

2 Kahden ministeriön ohjausmalli

3 Emo-tytär –rakenne hallintomalliin mukaan

2. Myynti markkinoille ja asiakaspiirin laajennus

- Liikelaitoksen asema markkinoilla selkeytyi lainsäädännössä
  - Pohjana EU-komission tiedonanto (2016/C 262/01) ja sen mukainen lähtökhota valtion infrastruktuurin hyödyntämisestä
- Vähäinen myynti markkinoille on lähtökohtaisesti enintään 10 %:n tasoa
  - Seuranta toteutetaan Senaatti-konsernin tasolla
  - seuranta 3-5 vuoden jaksolla, käytännössä raportointi vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä
  - Myyntisopimusten luokittelu myyntijärjestelmässä (KOKI-järjestelmä) toteutettu
- Samalla liikelaitosten asiakaspiirisäännös hieman laajeni, mikä vaikuttaa hieman asiakasryhmittelyyn
  - Mm. valtion hallintotehtäväyhtiöt ja valtioapuasiakkaiden määrittely
  - Asiakaspiiri ohjaa mm. omakustannevuokran käyttöä

3. Palvelusopimusten ehtojen tarkistukset

- *Lähtökohta:* Senaatti-konsernin liikelaitoksilla ei ole julkisia hallintotehtäviä eikä käytä julkista valtaa, mutta niiden tehtäviin sisältyy julkisen hallintotehtävän piirteitä.

- Laissa todetusti hallintosopimusta koskevien säännösten soveltaminen huomioidaan valtion virastojen ja laitosten kanssa sovittavissa sopimuksissa

- Sopimusehtojen valmistelut toteutetaan vuoden 2021 aikana ja valmius käyttöönottoon 2022 alussa

Laki Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä (1018/2020) 2 §:n 3 mom.

Palvelusopimuksilla sovitaan palveluiden sisällöstä, niiden tuottamisen ehdoista ja palveluiden vastikkeellisuudesta sekä palvelusopimusten irtisanomisen ehdoista. Liikelaitoslain 2 §:n mukaisten valtion organisaatioiden palvelut hinnoitellaan omakustannusperusteisesti. Muille asiakkaille ja kilpailutilanteessa markkinoilla hyödynnettävät palvelut hinnoitellaan ja niistä on sovittava liikelaitoslain 3 §:n mukaisesti. Palveluiden vastikkeilla on voitava kattaa Senaatti-konsernin liikelaitoksille aiheutuvat kokonaiskustannukset. **Sopimuksilla ei voida siirtää viranomaistehtäviä tai julkisten hallintotehtävien hoitamista Senaatti-konsernin liikelaitoksille. Senaatti-konsernin liikelaitosten ja liikelaitoslain 2 §:n 1 momentin mukaisten valtion organisaatioiden välisiin palvelusopimuksiin sovelletaan hallintosopimusta koskevia säännöksiä.** Palvelusopimuksista ja niiden ehtojen määräytymisperusteista **voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.**

Virkavastuusääntelyn täydentäminen

- Virkarikossäännösten soveltaminen liittyy julkisen vallan käyttöön tai hallintotehtävän hoitoon

- Senaatti-konsernin palvelusopimusten tekemiseen valtio-oikeushenkilön sisällä liittyy julkisen hallintotehtävän piirteitä, joihin myös rikosoikeudellinen vastuu voisi kohdistua

- Rikosoikeudellinen vastuun kuvaus on jatkossa mukana hyvän hallintotavan koulutuksissa ja eettisissä ohjeistuksissa sekä johdon koulutuksessa

Liikelaitoksen työntekijät ovat RL 40 luvun 11 ja 12 §:n mukaisesti julkisyhteisön työntekijöitä, joille virkarikosvastuu voi muodostua

- 1-3 § lahjusrikokset
- 5 § Virkasalaisuutta koskevat rikokset
- 14 § Menettämisseuraamus rikoksen yhteydessä

Liikelaitosten toimitusjohtajilla *lisäksi*

- 7-8 § Virka-aseman väärinkäyttö
- 9-10 § Virkavelvollisuuden rikkominen

SENAATTI